

Startnotitie

Voor het maken van een Omgevingsvisie van Steenwijkerland

Versiebeheer

Versie	Omschrijving
5	Ter kennisneming in B&W (juni 2013)
9	Gewijzigd en ter vaststelling in college (5 november)
10	Vastgesteld in B&W op 5 november 2013 en ter kennisneming aan commissie (jan. 2014)

1 Inleiding

In het collegeprogramma geeft het college haar visie op de verdere ontwikkeling van Steenwijkerland en wat daarin moet worden bereikt. Het motto is: met kracht naar kwaliteit. Juist in een periode waar in nog zorgvuldiger moet worden omgegaan met de middelen is het van belang heldere keuzes te maken en de juiste prioriteiten te leggen. In het collegeprogramma staat dat daartoe onder andere een ruimtelijke visie, een structuurvisie, wordt opgesteld. De Provincie Overijssel heeft hier in het kader van InterBestuurlijk Toezicht ook om gevraagd. Basis voor de structuurvisie is de in 2009 opgestelde Toekomstvisie.

In de aanloop naar het opstellen van een visie concludeert het college dat er meer nodig en wenselijk is dan een ruimtelijke structuurvisie op basis van de Toekomstvisies. Wenselijk is om vanuit een brede verkenning tot één strategisch en integraal visiedocument komen, een zogeheten Omgevingsvisie. Allerlei inzichten hebben hierbij een rol gespeeld. Deze startnotitie gaat daar in de volgende hoofdstukken op in.

Deze startnotitie geeft het startschot voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Het geeft helderheid over de context van de Omgevingsvisie en helderheid over de aanpak op hoofdlijnen. Het maken van dit strategisch visiedocument krijgt daarmee een zorgvuldige voorbereiding. Een heldere en goed onderbouwde keuze aan de voorkant voorkomt dat er verderop in het proces vertraging en verwarring ontstaat.

De eerste stappen van de aanpak zijn uitgewerkt. Deze stappen zijn het maken van een Agenda voor de Omgevingsvisie en een Plan van Aanpak. In dit Plan van Aanpak zal precies worden aangegeven wat voor een document de Omgevingsvisie moet worden en hoe deze tot stand moet komen.

2 Inzichten bij opstellen van Omgevingsvisie

Ontwikkelingen die vragen om een brede verkenning

In 2009 zijn ruimtelijke toekomstdocumenten opgesteld: de toekomstvisies van Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt en de Toekomstvisie op het buitengebied. Deze Toekomstvisies zouden de basis moeten vormen voor de Structuurvisie. De Toekomstvisies zijn niet toekomstbestendig gebleken. Dit zal nog in een nadere analyse worden uitgewerkt. Uit een quickscan blijkt dat kortetermijn ambities vaak wel zijn opgepakt. De ontwikkelingen voor de langere termijn zijn vooral gebaseerd op (economische) groei en zijn voor nu niet meer richtinggevend gebleken.

Ook al zal de economie op termijn weer opleven, de trendwatchers, analytici en media hebben ondertussen de denkrichting wel bepaald. Het is niet meer zo zeker wat de toekomst brengt. Voor een aantal trends is de lijn naar de toekomst met zekerheid door te trekken. Voor een aantal trends is die zekerheid er niet. Zo krijgt Nederland, en dus ook Steenwijkerland, zeker te maken met vergrijzing. Wat niet zeker is of Steenwijkerland ook te maken krijgt met ontgroening. Gaan jonge

mensen bijvoorbeeld alleen nog maar in de grote steden wonen, zoals het Sociaal en Cultureel Planbureau in oktober 2013 voorspelde?

Het is goed kennis te nemen van deze trends en na te denken over de scenario's die de gemeente Steenwijkerland raken. Zo is de verandering van de bevolkingssamenstelling de moeite van het verkennen waard. Wat is het effect op de kwaliteit van wonen of de kwaliteit van leven als er een sterke ontgroening optreedt? Wat betekent ontgroening voor de mobiliteit, voor zorg en voor de economie. Ook al is niet zeker hoe de toekomst zich ontvouwt, wat wel kan is inschatten wat belangrijke keuzes in zo'n situatie zijn en daar pro-actief mee om gaan. Deze opgaven en keuzes passen in een integraal strategisch beleidskader

Omgevingswet

Naar verwachting is er in 2014/2015 een Omgevingswet waarin een aantal ruimtelijke en fysieke wetten wordt geïntegreerd. De Wet Ruimtelijk Ordening komt daarmee te vervallen. Deze nieuwe wet vraagt overheden om een Omgevingsvisie op te stellen waarin in ieder geval ruimtelijke en fysieke ambities ontwikkelingen worden meegenomen. Het maken van een Omgevingsvisie is verplicht voor rijk en provincies en is optioneel voor gemeenten. Overheden (provincies en gemeente) kiezen er nu al voor om een Omgevingsvisie op te stellen waarbij alle beleidsterreinen worden betrokken.

Wat doen andere gemeenten

Bij de voorbereiding van dit startdocument is ambtelijk en bestuurlijk verkend hoe andere gemeenten omgaan met het opstellen van visiedocumenten zoals een structuurvisie. Conclusie is: zoveel hoofden zoveel zinnen. Geen visie lijkt op de andere, ook al doen titels dat wel vermoeden. Grote lijn is dat gemeenten kiezen voor integraal opgestelde visies (van sociaal tot ruimtelijk) en kiezen voor flexibiliteit. Ontwikkelingen zijn niet zeker en gemeenten proberen in hun visies aan die onzekerheid vorm en inhoud aan te geven. Welke inhoud en vorm er uiteindelijk wordt gekozen is maatwerk en is vooral afhankelijk van de opgaven die de gemeente heeft gedefinieerd. Veel gemeenten stellen vooraf een verkennend document op waarin ze trends en ontwikkelingen schetsen, en het beleid analyseren. De gemeenten waarmee uitvoerig is gesproken (Harderwijk en Hellendoorn) zijn tevreden met hun integrale visies. Juist door de integrale benadering zijn problemen en kansen beter in kaart gebracht en kan beter op ontwikkelingen worden ingespeeld.

3 De aanpak in de eerste fase

3.1 Agenda

Zoals in hoofdstuk 2 al is aangegeven is het zinvol een verkennend document op stellen. Welke trends en ontwikkelingen zijn er in Steenwijkerland en waar raken deze trends en ontwikkelingen gemeentelijke opgaven? Dit verkennend document is de agenda voor de Omgevingsvisie. Met de verkenning van trends en opgaven kan ook worden bepaald welke beleidsdocumenten nog valide zijn. Dit actuele beleid zal niet worden herzien. Dit zal met name ook voor de verschillende ontwikkelingsrichtingen in de Toekomstvisie worden bepaald.

De verkenning van trends en ontwikkelingen zal breed worden opgezet en in het eerste kwartaal van 2014 worden georganiseerd. In een aantal werksessies zullen beleidsmedewerkers van de gemeente tot een brede verkenning kunnen komen. Op onderdelen zal externe deskundigheid worden ingeschakeld. Ook college, raadsleden en stakeholders zullen hierbij worden betrokken.

Eigenaar van de Agenda is de raad. In juni kan een concept-verkenning aan de nieuwe raad worden voorgelegd. De raad heeft dan ook de mogelijkheid een bredere consultatie op de verkenning te organiseren, als ze daar voor kiest.

3.2 Plan van Aanpak

Omdat het opstellen van een Omgevingsvisie ruimte laat voor verschillende beelden en verwachtingen, is het van belang vooraf scherp te krijgen wat precies de bedoeling is. Vragen als waarom, wanneer, hoe, wat, etc. zullen uitgebreid aan de orde moeten komen. Deze vragen worden beantwoord in een Plan van Aanpak. Eigenaar van het Plan van Aanpak is het college. De raad zal daarbij de financiering voor het opstellen van de Omgevingsvisie moeten vrijgeven.

Voor het opstellen van een Plan van Aanpak is de Agenda van belang. Op basis van de verkenning kan worden bepaald waar de Omgevingsvisie over moet gaan en wat ermee moet worden bereikt. De volgende vragen worden daarbij o.a. onderzocht en beantwoord.

Projectdefinitie

Welke maatschappelijke betekenis wil de gemeente met de Omgevingsvisie realiseren? Wat is het gezamenlijke beeld van de Omgevingsvisie en is de Omgevingsvisie inderdaad het antwoord op alle problemen/ vragen? Wat is de Omgevingsvisie niet? Wat valt er buiten het project? Hoe gaan we om met participatie? Maken we gebruik van bestaand beleid en waar formuleren we nieuw beleid? Maakt verankering en actualisatie onderdeel uit van de Omgevingsvisie?

Activiteiten binnen het project

Wat zijn de activiteiten die horen bij het opstellen van een Omgevingsvisie en welke fasering hoort daarbij? Wat is de benodigde doorlooptijd en planning? Zijn er ook tussentijdse beslismomenten en wie beslist?

Beheer van het project

Wat kost het aan benodigde ambtelijke inzet en aan geld? Wat is de projectorganisatie? Wie zitten er in de projectgroep en in de stuurgroep? Wat moet de externe begeleiding zijn? Hoe verloopt de communicatie? Wat is de planning?

Risicoanalyse

Wat zijn de risico's? En wat is nodig om deze risico's te hanteren?

3.3 Betrokkenheid van college en raad in de eerste fase

Zoals eerder aangegeven is het Plan van Aanpak afhankelijk van de Agenda. De opgaven in de Agenda bepalen de inhoud van de Omgevingsvisie en daarmee ook de wijze waarop de Omgevingsvisie tot stand moet komen. Het Plan van Aanpak is vervolgens het procesdocument. Het college en de raad hebben bij de totstandkoming van beide documenten een rol. College en raad zullen via beeldvorming en oordeelsvorming tot besluitvorming kunnen komen. Deze rol en de afhankelijkheid tussen beide documenten is op hoofdlijnen uitgewerkt.

Maand	College/Raad	
Dec. 2013	Raadscommissie	Op basis van startnotitie raadplegen over eerste verkennende fase (advies A)
Jan. 2014	College/raad	Beeldvormende sessies/ presentatie trends en ontwikkelingen
Mei 2014	College/raad	Bespreken van 'opbrengst' van de verkenning Oordeelsvorming over concept-Agenda;
Juni 2014	College/raad	Besluitvorming concept-Agenda; Besluitvorming Plan van Aanpak (ter kennisneming aan de raad)

4 Planning

De fasering van het project (inclusief voorbereiding) is op hoofdlijnen:

Projectfase	Activiteiten/resultaten	Doorlooptijd of voorlopige data
Initiatief	- Initiatief aangekondigd in MT en deelnemers gevraagd voor een 1^e ambtelijke bijeenkomst; - Opstellen van concept-startnotitie - Organiseren 1^e ambtelijke informatieve bijeenkomst; - Concept-startnotitie ter kennisneming voorleggen aan B&W - Korte bestuurlijke verkenning - Startnotitie ter vaststelling voorleggen aan B&W en ter advisering aan commissie (advies A).	april/ december 2013
Verkenning	- Werksessies in klankbordgroep - Werksessie met college en raad (beeld- en oordeelsvorming) - Werksessie met stakeholders	november 2013/ mei 2014
Definitie (Agenda en Plan van Aanpak)	- Opstellen van Agenda en Plan van Aanpak en voorleggen ter besluitvorming (zie ook 3.3)	mei/ juni 2014
Uitvoering	- Evt. organiseren van participatie en draagvlak - Opstellen van ambitie- of hoofdlijndocument - Opstellen en voor inspraak vrijgeven van conceptOmgevingsvisie; - Vaststellen van Omgevingsvisie	Juni 2014/ februari 2015
Beheer en evaluatie		2015

4.1 Projectorganisatie

Het opstellen van de Agenda en het Plan van Aanpak zal worden aangestuurd door een stuurgroep. Deze bestaat uit:

Voorzitter Luc Greven (coördinerend portefeuillehouder)
Teun Brouwer (afdelingsmanager REO, ambtelijk opdrachtgever)
Selie Weistra (gemeentesecretaris MT)
Ditta Cazemier (afdelingsmanager MO))

Gedelegeerd opdrachtgever is Peter Hellinga, projectleider is Petra Wagenaar. Zij zal de verdere uitwerking van het project afstemmen met een klankbordgroep en deze op onderdelen om input vragen. In het Plan van Aanpak zal deze structuur verder worden uitgewerkt en zal ook een projectgroep worden bepaald.

De ambtelijke klankbordgroep bestaat uit:

Auke Tiersma (stedenbouwkunde, REO)
Joost Huizing (planologie, REO)
Jan Boxum (recreatie, REO)
Rene Sturre (economie, REO)
Jenny Botter (duurzaamheid, REO)
Sander Haga (wonen, REO)
Suzanne van Wylick (jeugd/onderwijs/ sport/ cultuur, MO),
Janneke Hagemans (strategie/organisatie, CS)
Marcel Koelewijn (strategie/organisatie, CS)
Kor Venhuizen (verkeer en vervoer, OPWE)
Mirjam van der Iest (openbare ruimte/ participatie, OPWE)
Robert de Jager (water, OPWE)
Chris Teurlinckx (groen, OPWE)
Maarten Betzema (milieu, I&O)
Jan van Ek (kernen en wijken, OS)

5 Financiën

Voor het opstellen van de Omgevingsvisie is € 170.000 euro beschikbaar en gereserveerd. De financiering zal moeten worden ingezet voor het maken van analyses, scenario's, effectstudies, kaarten, beelden en teksten, voor de participatie en voor de digitale beschikbaarheid. Hiervoor zullen externe adviseurs en bureaus worden ingezet.

In het Plan van Aanpak zal zijn uitgewerkt wat de kosten zijn voor de Omgevingsvisie en waar de benodigde kosten aan zullen worden besteed. Het Plan van Aanpak zal in mei 2014 ter vaststelling aan het college worden voorgelegd. De kosten kunnen worden betaald vanuit het beschikbare budget van €170.000 dat opgenomen is in de reguliere begroting.

Vooruitlopend op dit Plan van Aanpak is voor het opstellen van de Agenda een voorbereidingskrediet nodig. Naar verwachting is € 25.000 euro nodig voor het op onderdelen inschakelen van externe adviseurs en gespreksleiders.

6 Communicatie

Mede gelet op de verkiezingen is er in de verkennende fase (is het eerste kwartaal van 2014) geen brede communicatie met inwoners en ondernemers. Deze tijd wordt gebruikt voor een interne verkenning. Wel worden stakeholders bij de verkenning betrokken. Dit zijn vooral vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, experts of vertegenwoordigers van andere overheden. In januari zal er een informatieve en beeldvormende bijeenkomst met de raad worden georganiseerd. In mei is de conceptverkenning klaar. In het Plan van Aanpak werken we de communicatie over de Agenda en de Omgevingsvisie uit.

7 Resultaat

Het maken van een strategisch visiedocument vraagt een zorgvuldige voorbereiding. De verkenning en oriëntatie op 'wat voor een Omgevingsvisie sluit aan bij de gemeente Steenwijkerland' vraagt tijd en aandacht en het is goed daarin te investeren. Een heldere en goed onderbouwde keuze aan de voorkant voorkomt dat er verderop in het proces vertraging en verwarring ontstaat. Deze startnotitie geeft het startschot en de structuur. Na het maken van een Agenda en een Plan van Aanpak kan in juni voortvarend worden gestart met het opstellen van een Omgevingsvisie.